

Hoş gał / romandan bölek

Category: Kitapcy, Romanlar

написано kitapcy | 22 января, 2025

Hoş gał / romandan bölek HOŞ GAL

artbottles.livemaster.ru

Hopukdyrýar tomus günnüň ýalyny,

Jeýhun boýun süýrgünortan daglap dur.
Buýan orýar kolhozyň gyz-gelini,
Gür hyşalar ýeliň öňün baglap dur.
Çirkeýlersen sypalga ýok gök çöpde,
Dem almak kyn, göýä howa ýok çöpde.
Myžžyk bolup aýal-gyzlaň geýimi,
Ýelmeşipdir näzik beden-tenlere.
Ysa çolak bir hyşanyň teýini
sorap ýatyr, berlip haram çenlere.
Onuň gözi çöplükdäki Selbide,
Çydam bendin ýykmakçy pis kalby-da.

Selbi onuň duýup elhenç nazaryn,
Oň besleýän päl-netine düşünyär.
Goh-zenzele gaplap arnaň güzerin,
Oglaň-uşak bary suwa düşünyär.
Ysaň pikrin bozýar olaryň gowry,
Salladypdyr onuň dilin gün howry.

"Çaý içiň, il!" diýmegi-de unudan,
Selbi gyza ýollap arzuw göçüni.
Kä gulkunyp, kä dem alyp uludan
Gözün süzüp gepleýär ol içini:
"Beýhuş bolup bu bägüliň müşkünden,
Wah! Köýdüm-le, wah, öldüm-le yşkyndan!

Gül mamaň dem salyp beren dogasy,
Oň huşunda geçirendir "ynkylap".
Peri-peýker dünýäsiniň o şasy,
Täk aýagmy berse gerek owkalap!
Duruber, gyz, çärejigiň görlendir,
Saňa pyşdyl ýumurtgasy berlendir!

Sypmarsyň sen duzagyndan Gül mamaň,
Göz açarsyň gujagyma girende.
Janym alan ýumry-ýumry mämäň,
Elme düşer ezyakaňy ýirende.
Ýörme özüňi elýetmez gül saýyp-da,
Gül ýolmagy başaryandyр maýyp-da!

Mämmetşa ýa geljek, ýa-da gelmejek,
Eger gelse, gül azmy nä ýolara!
Toý gününü gizlemesem bolmajak, –
Yzyn üzmän sawçy gelýär olara.
Ýörmelimi oň yzynda zol çapyp,
Elläýende näderkä, bir ýol tapyp?

Mämmetşany undar eger zorlasam,
Utanar ol organlara aýdara.
Enesini "işe çyk!" diýp horlasam,
Boýun bor gyz söýgüsinden gaýdara...
Näkes çolak, sen nä aňsyz telbemi?
Sen ýalakdan zorlanjagam Selbimi?

Ah, tebigat, sen bir duran deňsizlik,
Des-deň göwün berip nätjek illere!
Maýyp kişiň bar görýäni ~ oňsuzlyk,
Meň ýalagy çyn ýürekden kim söýer
Sagat barka, maýyp diýip kim köýer?

...Heý, sen sähne, nä jynly dek ýañraýaň,
Bu obada ýigit barmy seň ýaly?!
Akmak çolak, sen nämäňe eňreýäň?
Maýyp edýän zat bolarmy jeň ýaly?
Dynç başyňa ýatyp-turup şükür et,
Häzir sençe kim bagtly? Pikir et!

Şükür Alla, bu berenňe ýüzde müň,
Toba kyldym, indi küpür bolmaýyn!
Kel ýa kör däl, däl men syzga ýa ker-güň,
Dirilikde gam-gaýgyny bilmäýin!.."
Çaý içmäge dargady il onýança,
Ysa çolak öz içinden ýanýança.

* * *

Agyp-dönyä derýaň tolkun-gomlary,
Giň kenaryň bykynyna dürtüşip.
Sümme jeňňel ~ derýaň ýazan tomlary,

Iki gyz ýör gyýak "jüýgün" çürtüşip.
Gelýär olar ýakaboýy sözleşip,
Suwa düşer ýaly saý ýer gözleşip.

Mamur, Selbi ~ ikisi bu gözeller,
Köýnekleri güne ýanyp solupdyr.
Däli derýa düzüp yşky gazallar,
Bu güllere göýä aşyk bolupdyr.
Çola kenar öwrüm-öwrüm, ýel salkyn,
Gözellere el uzadýar kä tolkun.

Jeñnel "gizlän" giň aýtymly güzeri,
Hyşalara örtülip dur degresi.
Synlaýar sag-çepin gyzlaň nazary,
Düýrükdirýär saglawugyň nagrasy.
Hol şogapda gazlar otyr daranşyp,
Ol güzere iýndi gyzlar garanşyp.

Gyzgyn epgek köşeşipdir. Gün ~ öýle,
Gök öwüsýär suw boýunyň düzleri.
– Bar, Selbi jan, ýaka çykyp göz aýla,
Yzarlaýan bardyr, belki, bizleri! –
Diýip Mamur saçyn başa orady.
Selbi gyra çykyp daşyn garady.

Ýel badyndan gorap çybyn-çirkeýi,
Ýary suwa dur bir bir hyşa hekerip.
– Hiç kim ýok-la, çykarnyber arkaýyn! –
Selbi aşak iýndi köwşün çykaryp.
Çöşüp ýaka bagjygyny şobada.
Diýdi ol: – Ýalaňaç düşersmi ýa-da?

– Heýt, bihaýa, çagamy sen ümbülmez!
Güpbe biri gelse nätjek bu ýere?
– Balaksyzja düşäýseg-ä kem bolmaz,
Şu jöwzada kimmiş ýetjek bu ýere!
– Oganlardan garaşyber her zada!
– Biri gelse, gizleneris derýada!

– Ýok, syrtaçyk özüň düşäý, goý meni! –
Mamur iki elini sokdy ýeňine.
Köýnegini çykaranda, ak teni,
Ýalkym saldy dönüp ýazyň daňyna.
Ak göwsünde ak mämeler müňzedi,
Ony görüp, Jeýhun sarsdy-dyňzady.

"Bally ýerin" eli bilen ýapyp dur,
Kibti-omzy inlek, bili bir gysym.
Tolkunjyklar aýajygyn öpüp dur,
Göýä diýşip: -"Gujagyma gir basym!"
Gyz Jeýhuna suwa düşmä abanýar,
"Bagtly" suwdan göwnüm gyzy gabanýar.

Selbi bolsa çyp-ýalaňaç, misli Aý,
Bal damyp dur göýä goşa naryndan.
Görk-görmekden ýeten oňa iki paý,
Göz gamaşýar endamynyň nurundan.
Iki peýker girdi derýaň goýnuna,
Goşulyşyp tolkunlaryň oýnuna.

* * *

Bu güzeriň üsti – çöplük ýakady,
Gür hyşanyň gyýaklarna gyýylyp,
Göz nyşanlap iki akja nokada,
Bukup gelen Ysa ýatyr ýaýylyp,
Käte ýere oýkaýar ol garnyny,
Şopur-şopur sorup suwlak ernini.

Hyşa süsňäp ýatyr başyn galdyrman,
Çala açyp baldaklaryň arasynm
– Eşiklerin ogurlasan bildirmän,
El urmagyň tapmazmykam çäresin?
Üstlerine dogry eňsem näderkä?
Ras özümi suwa zyňsam näderkä?.. –

Özi eşdip ýüreginiň urşuny,
Ýatyr Ysa galpyldap: – "Ah, zamana!

Baý, o periň ýalaňaçja durşuny,
"Gel, meni guç!" diýipjik dur hamana!
"Öwf, öwf!.." – Ýalyn pürkýär demi oň,
Gyzlar taýa oklanmakda çemi oň.

Ýana-ýana yşkyň körän közüne,
Akyl-huşy göçdi Ysaň serinden.
"Näme bolsa, şo bolsun!" diýp özüne,
Bimar halda laňña turdy ýerinden.
Ýeňsesinden çakdy şo çag bir ary,
Başa barman takadyndan "jyrary".

– Uh, içigar! – diýip süýndi ýere ol,
Tas görnüpdi suwdan çykan gyzlara.
Ýatyr ýeňse gaşap, batyp dere ol,
Ýaňky howran kalby dönüp buzlara.
Yşka berlen bet pälleri dargady,
– Öl, betpäl! – diýp, öz-özne gargady.

– Samsygyňam samsygy sen, düşünseň! –
Diýip, çolak derýa ýüzün öwürdi.
– Ýör, Mamur, hol dury suwa düşünseň! –
Diýip, Selbi gapdal gyra ýüwürdi.
– Özüň düşäý! – Mamur bäre ätledi,
Ony görüp, Ysa ýene "datlady".

Ysaň busan hyşasynyň ýanynda,
Çykardy gyz eşigini sykmaga.
Gopgun turzup Ysaň gyzgyn ganynda,
Ýüregi urundy tenden çykмага.
Birden goýry duman iýnip estine,
Özün bilmän bökdi gyzyň üstüne.

Göýä arslan çykan ýaly kapasdan,
Zyňyldy ol çydap bilmän meslige
– Waý, ene jan!.. -Kenar sarsdy bu sesden,
Iki göwre togalandy peslige.
– Mamur, nä gep!? – Selbi bäre ylgaýar,

Çyp-ýalaňaç, tar-tar saçy galgaýar.

İki göwre çekeleşýär haşda-haş,
Ikisi-de lüýk surruğa bulaşan.
Namys diýp göreşýär gyz başa-baş,
Arman, eşik aýagyna çolaşan.
Urunýar ol hä diýp Ysaň astynda,
Ysa ony zorlamagyň kastynda.

– Waý, öldüm-eý!.. – diýip, Selbi göründi,
Ses ýetdigne aglaýar ol çaşyp has.
Janhowluna eýle-beýle urundy,
Birden gelip, Ysa ýumruk saldy ras.
Porhan bolan Ysa hiç zat duýanok,
Gyzyň göwsün ogşap-sorup doýanok.

Agyz-burny gan sarkdyrýar urgudan,
Owla-owla gök dalak oň alkymy.
Emma Ysa bihabar bu görgüden,
"Jadylapdyr" ak bedeniň ýalkymy.
Mamur pahyr gapyp-depip towlanýar,
Ysa myrtar öpüp ganman "köwlenýär".

Oň saçyndan Selbi batly çekdi-de,
Arkan ýykyp çälertdi pis çolagy.
Mamur onuň aşagyndan çykdy-da,
Ötürtdi çitikden iflis çolagy.
Soňra garbap kelle ýaly laý aldy,
Turjak bolan Ysaň ýüzne jaý saldy.

Selbi bolsa gyra çykyp bada-bat,
Bir böküşde ýylgyn çybyk getirdi.
Gahar gurşan ýalaňaçja perizat
Rehim etmän ony urup ýatyrdy.
Saňsar etdi lokga-lokga laý ony,
Gyzlar it dek ýençdiler-ä, baý, ony!

Açyk teni güpbe gelip huşuna,
"Wiý!" diýişişip, gyzlar yza döndüler.

Elin gallap öňi bilen döşüne,
Çapa-çapa akar suwa indiler.
Üst-başynyň palçygyny ýuwup tiz,
Suwdan çykyp çalt geýindi iki gyz.

Ýene Ysa laý atyşyp iki gyz,
Hiç turuzman ony ryswa etdiler.
Bir-birine baş atyşyp iki gyz,
Ýaka çykyp, ýüwre-ýüwre gitdiler.
Gözden ýitdi olar çöpe sümülip,
Ysa çolak galdy laýa "gömülip"...

Paýzy ORAZ. Romanlar